

Lise Öğretmenlerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Fatma Hümeysra YÜCEL
fhyucel@ahievran.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5991-6502

Araştırma Makalesi

DOI:...

Geliş Tarihi: 05.03.2022

Kabul Tarihi: 30.03.2022

Atf Bilgisi

Yücel, F.H. (2022). Lise Öğretmenlerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Ahi Evran Akademi*, 3(1), 52-65

ÖZ

Bu araştırmanın amacı lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılında, Milli Eğitim Bakanlığının bünyesinde, Kırşehir il merkezindeki liselerde görev yapan 315 lise öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada “Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek, 4 alt boyut ve 33 ifadeden oluşmaktadır. Araştırma bulgularına göre; finansal okuryazarlık düzeyi, alt boyutları ile aynı yönlü doğrusal ilişkiye sahiptir. Ayrıca, lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlıkları eğitim ve ikamete göre farklı bulunmamış fakat cinsiyet, yaş, branş ve gelire göre ise farklılaştığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Finansal okuryazarlık, finansal bilgi, finansal tutum, finansal davranış.

Investigation of Financial Literacy Levels of High School Teachers According to Some Variables

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the financial literacy levels of high school teachers according to some variables. Relational screening model was used in the research. The study group of the research consists of 315 high school teachers working in high schools in the city center of Kırşehir within the body of the Ministry of National Education in the 2019-2020 academic year. “Economic Literacy Scale” was used in the study. The scale used in the research consists of 4 sub-dimensions and 33 statements. According to the research findings; financial literacy level has a linear relationship with its sub-dimensions. In addition, financial literacy of high school teachers was not found to be different according to education and residence, but it was determined that it differed according to gender, age, branch and income.

Keywords: Financial literacy, financial knowledge, financial attitude, financial behavior.

Giriş

Finansal okuryazarlık, bireylerin temel düzeydeki ekonomi bilgileri ile ilgili olan bir kavram olarak ön plana çıkmaktadır. Ekonomi biliminin temeli, sınırsız insan ihtiyaçlarının kıt kaynaklar tarafından karşılanmasıdır. İnsanlar, farklı ihtiyaçları meydana geldikçe, kıt olan kaynakları rasyonel olarak kullanma eğilimi içerisine girmektedirler. Finansal okuryazarlık, bireylerin kıt kaynakları tam ve etkin yönetebilme becerisi kazandıran bir yeterlilik göstergesidir. Ayrıca; bireyler, finansal okuryazarlıkla ilgili oldukça çeşitlilik gösteren bir yapıya sahip olan farklı ekonomik sistemleri; üretim, tüketim, yatırım ve tasarruf araçlarını; farklı finansal araçların kendileri ve piyasaya olan yansımalarını değerlendirebilirler ve bireysel harcama ile ilgili çeşitli tutum ve davranışlar geliştirirler. Değişen dünya koşulları içerisinde ekonomik sistemlerin de değişmesi aşikârdır ve bu koşullar altında bireylerin farklı seviyelerde finansal okuryazarlık tutumları göstermeleri kaçınılmaz bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Finansal okuryazarlık kavramı “finansal yeterlilik”, “finansal farkındalık”, “finansal eğitim” gibi terimlerle de anılan bir kavramdır. Bu kavramın, finansal okuryazarlığın bireylerin temel ekonomi bilgisini ve bu bilgilerini tutum ve davranışlara yansıtan bir finansal beceri aracı olarak geliştiği varsayılmaktadır. Finansal okuryazarlık, tüketicinin parasını kullanmasında ve yönetmesinde bilinçli değerlendirme yapmasını ve finansal araçlarının tercihinde etkili ve rasyonel kararlar verebilmesini sağlayan yeterlilik düzeyidir. Başka bir deyişle finansal okuryazarlık yeterliliğini bireylerin gelirlerini,

birikim ve yatırımlarını ustaca değerlendirme ve bütçelerini doğru yönetebilme yetkinliği olarak tanımlamak mümkündür.

Finansal okuryazarlığın ölçülmesinde farklı göstergeler dikkate alındığından dolayı literatürde finansal okuryazarlıkla ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bu kavram, Hilgert ve Hogarth (2003) tarafından, finansal bilgi; Mandell (2006) tarafından, yeni ve karmaşık finansal araçlar arasında değerlendirme yeteneğine sahip olmak ve bilgiye dayalı kararlar almak yoluyla en doğru uzun vadeli tercihlere yönelmek; Lusardi (2008) tarafından ise, bileşik faiz, nominal ve reel getiri arasındaki farklılıklar ve risk çeşitlendirmesi gibi temel finansal terimlerin bilgisi olarak tanımlanmaktadır.

Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü finansal okuryazarlığı; “finansal tüketicilerin finansal ürünler ve kavramlar hakkında bilgilendirilmesi ya da finansal risk ve alternatifler arasında seçimde bulunabilecek farkındalığa sahip olmaları ve bireylerin refahını artırma süreci” olarak tanımlamıştır (OECD, 2020). Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı ise finansal okuryazarlığı; “finansal bilgileri bilme, tanıma; finans ile ilgili kavramları bilme, finans ile ilgili olan riskleri ve becerileri anlama; bu bilgi ve anlayışı farklı finansal bağlamlarda etkili kararlar almak üzere kullanma güdüsü ve ayrıca güvenine sahip olmak” şeklinde ifade etmiştir (PISA, 2012). Ayrıca, bireylerin ve toplumun finansal düzeyindeki refahını artırmak için kullanmaları gerektiği belirtilmiştir. Finansal okuryazarlık yeterliği, paranın farklı biçim ve amaçlarının farkında olma becerisi olarak da nitelendirmek mümkündür, ayrıca günlük harcamalar, ödemeler, para değeri, banka hesapları, para birimlerine ilişkin parasal işlemleri yürütebilme yeterliği olarak da tanımlamak mümkündür.

Finansal okuryazarlıkla ilgili tanımların çoğunluğu beş temel çerçevede değerlendirilmektedir. Bu çerçeveler: (i) finansal kavramlarla ilgili bilgi, (ii) finansal kavramlarla ilgili iletişim kurabilme yeteneği, (iii) kişisel finans yönetimi becerisi, (iv) uygun finansal kararlar verme becerisi ve (v) gelecekteki finansal ihtiyaçlar için planlama yapma davranışdır (Remund, 2010). Finansal okuryazarlığın birden çok bileşkesi bulunmakla birlikte finansal okuryazarlık, insanların finansal bilgilerinin temellerine göre bu bilgiyi reel hayatta kullanmasının tutum ve davranışlarına yansımadır.

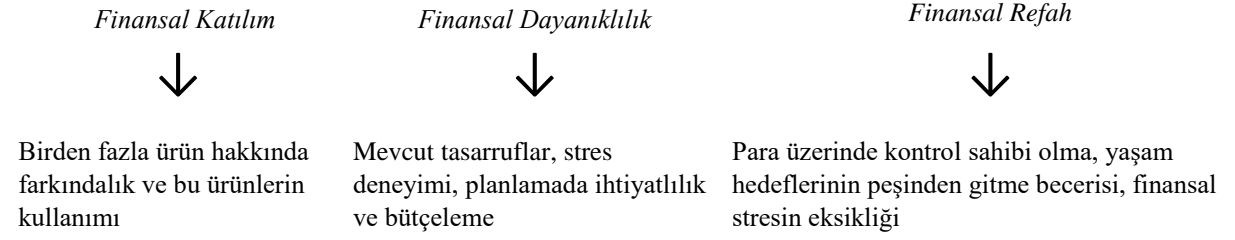
Finansal okuryazarlık sadece temel bilgilere sahip olmak değil, finans ile ilgili beceri, tutum ve davranışlardır. Gökmen (2012), finansal okuryazarlığı üç farklı boyutta ifade etmektedir:

“(i) *Finansal bilgi*, finansal okuryazar olarak adlandırılan bireylerin temel finansal kavramlar hakkında bazı temel bilgilere sahip olmasıdır. Kişilere aşırı karmaşık ve çeşitli olmayan, uzman bilgisi gerektirmeyen bir yapıda, değişik kolaylık ve zorluk derecelerinde çeşitli mali konuları içeren sorular sorulmaktadır.

(ii) *Finansal tutum*, bireylerin finansal tercihleriyle ilgili olarak eğer insanların geleceğe yönelik birikim yapma yönünde olumsuz bir tutumları bulunmaktaysa onların birikim yapma davranışını gerçekleştirmeye çok daha az yatkın olacağını tartışmak mümkündür. Benzer doğrultuda, kısa vadedeki isteklerini yerine getirmeyi seçen bireylerin, acil durumlar için tasarruf ya da uzun vadeli finansal planlar yapma ihtimalleri daha az olacaktır.

(iii) *Finansal davranış*, satın alma davranışı yapmadan önce düşünme, faturaları zamanında ödeme ve bütçeleme, hedeflere ve gereksinimlere ulaşabilmek için tasarruf ve harcama gibi davranışlar hakkında bilgi edinmeyi amaçlar. Finansal davranış aynı zamanda bireylerin refahlarını artırma ve kişisel bütçelerini yönetebilmelerine katkı sağlar.”

OECD/INFE'nin 2018'deki ifadesinde, önceki sınıflandırma biçimleri korunarak finansal okuryazarlık kavramı; finansal bilgi, tutum ve davranış boyutlarıyla ele alınmaktadır (OECD,2016). Bu boyutlar: (i) finansal bilgi, enflasyonu temel düzeyde anlama ve faiz, bileşik faiz hesaplaması, risk bilgisi ile, (ii) finansal davranış, tasarruf konusunda ihtiyatlı davranan, uzun vadeli planlama yapan, nakit akışını takip eden, satın almalarını dikkate alan, (iii) finansal tutum ise paraya yönelik uzun vadeli tutum sergileyen, tasarruf etme eğiliminde olan bireylerle ilişkilendirilmektedir. OECD 2020'deki ifadesinde ise, finansal okuryazarlığı, finans kullanımı ve finansal eğitimin çıktıları birlikte ele almaktadır. Finansın kullanılma biçimleri ve finansal eğitimin çıktıları aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir.

<https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacypresentations.pdf> bağlantı adresinden 05.03.2022 tarihinde erişilmiştir.

Şekil 1. Finansın Kullanım Biçimleri ve Finansal Eğitimin Çıktıları

Finansal okuryazarlıkla ilgili olarak Şekil 1'deki ifadeler incelendiğinde, (i) *finansal katılım*, (ii) *finansal dayanıklılık*, (iii) *finansal refah* biçiminde üç adet kategori oluşturulduğu görülmektedir. Bireylerin finansal okuryazarlıklarını arttırmak için ürün yelpazelerini genişletmeleri, tasarruf tedbirleri almaları, bireysel planlama ve bütçeleme yapmaları gerektiği ortaya çıkmaktadır. Finansal refah düzeyine ulaşmak isteyen bireylerin ise para üzerinde hakimiyeti ile hayattaki hedeflerini finansal argümanlarla desteklemeleri ve stres yönetiminde başarılı olmaları beklenmektedir.

Yirmi birinci yüzyılda giderek finansal okuryazarlığın önemi artmakta, farklı nitelikteki çok sayıdaki ülkenin politika ve strateji hamlelerine yön veren yeni bir paradigma türü olarak ön plana çıkmaktadır. Dünya Bankası ve OECD'nin ifadelerinde uluslararası değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu kuruluşlar tarafından çeşitli raporlar ve araştırmalar yayımlanmakta, çeşitli ülkelerin finansal okuryazarlığı devlet politikalarının içinde de uygulamaları gerektiğinin altı sıklıkla çizilmektedir. OECD'nin "Avrupa Ülkelerinde Finansal Eğitim: Eğilimler ve Son Gelişmeler" raporuna göre, bu konudaki gelişmiş ülkelerde konuya dair ilerlemeler ve uygulama örneklerine yer verilmiş, öğretim materyalleri geliştirilmiş ve öğretmenlere yönelik finansal okuryazarlık eğitimleri belirtilmiştir (OECD, 2016).

Türkiye'de, Dünya Bankası ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun iş birliği ile bir araştırma yapılmış ve araştırma yetişkinler üzerine uygulanmıştır. Bu araştırmaya göre; katılımcıların yüksek düzeydeki çoğunluğunun basit hesaplamaları yapabildikleri, faiz gibi temel finansal kavramlar hakkında bilgi sahibi oldukları, daha karmaşık hesap ve bilgi gerektiren finansal konularda ise yüksek düzeydeki çoğunluğunun düşük performans gösterdiği belirlenmiştir (SPK, 2012). Türkiye Ekonomi Bankası ve Boğaziçi Üniversitesi tarafından yapılan Türkiye genelindeki diğer bir araştırmada finansal okuryazarlık endeksi hesaplanmış ve sonuç 0,61 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, finansal okuryazarlık düzeyinin demografik özelliklere göre kırılımı incelenmiş, finansal okuryazarlık bakımından avantajlı grup; genellikle erkek, 25-44 yaş aralığında bulunan, eğitim seviyeleri yüksek, yüksek seviyede gelir ve sosyoekonomik statüye sahip bireylerden ve genellikle ücretli, serbest nitelikteki uzmanlar, işyeri sahipleri, yönetici olmayan memurlar, teknik elemanlar, uzmanlar ve yöneticilerden oluştuğu tespit edilmiştir. Finansal okuryazarlık açısından dezavantajlı grubun ise çoğunlukla kadın, nispeten düşük seviyede eğitim, gelir ve sosyoekonomik statüye sahip bireylerden, genellikle işsizler, ev hanımları ve öğrencilerden oluştuğu ifade edilmiştir (TEB, 2016).

Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği tarafından "Paramı Yönetebiliyorum" adlı bir proje gerçekleştirilmiştir ve "Türkiye Finansal Okuryazarlık Araştırması" sonuçları yayınlanmıştır. Bu araştırmada; Türkiye'de minimum finansal bilgiye sahip olan bireylerin oranı (%70) oranında hesaplanmıştır. Finansal bilgi düzeyi; çalışma hayatında olan, gelir düzeyi yüksek ve eğitilmiş olan bireylerde ise daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Aynı araştırmada, Türkiye toplumu finansal bilgi, tutum ve davranışlarına göre beş temel gruba ayrılmıştır. Bu gruplar ve dağılımları: (i) Finansal bilgeler (%22), (ii) Mütevazı ebeveynler (%24), (iii) İdareli muhafazakârlar (%20), (iv) Plansız hayalciler (%19), (v) Kaygısız gençler (%15) olarak değerlendirilmiştir (FODER, 2017).

Sermaye Piyasası Kurulu, Finansal Eğitim ve Finansal Tüketicinin Korunması Eylem Planları 2014 ve 2017 yıllarına yönelik olarak düzenlemiştir (SPK, 2014). Bu eylem planında, ilköğretim ve ortaöğretim MEB düzeyinde, müfredatta yer alan ve yaygın eğitim programlarında bulunan finans

konularının geliştirilmesi, öğrencilerin finansal konulara yönelik ilgilerini artırma projelerinin yürütülmesi, finansal konularda öğretmenlerin, eğitim yöneticilerinin bilgilendirilmesi ve yetiştirilmesi alanında birtakım çalışmaların yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Yükseköğretim kurumlarında ise, öğrencilerin finansal konularda bilgi ve farkındalık düzeyinin artırılması bakımından ders içerikleri ve ders programlarının düzenlenmesi, yarışmalar yapılması, burslar yoluyla teşviklerin artırılması, üniversite-finance sektörünün iş birliğine gitmesi yönünde çeşitli kararlar alınmıştır.

Öğretmen ve öğrencilerin finansal okuryazarlıklarının artırılması için 2016 yılında çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ve Türkiye Ekonomi Bankası arasında protokol imzalanmıştır. Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Merkez Bankası, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği ve Hazine Müsteşarlığının destekleriyle birlikte web sitesi açılmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin finansal konularda seminerler ile bütçeleme yapmayı öğrenmeleri, tasarruf ve yatırım yapma fırsatlarını değerlendirmeleri, gelir-gider dengelerini karşılamaları, borçlanma, finansal hak ve yükümlülüklerini bilmeleri konularında bilgi sahibi olmaları amaçlanmaktadır.

Alan yazında uluslararası ve ulusal düzeylerde finansal okuryazarlıkla ilgili farklı çalışmalar yapıldığı belirlenmiştir. Uluslararası düzeyde “üniversite öğrencileri” üzerine (Chen ve Volpe, 1998; Cude vd., 2006; Wagland ve Taylor, 2009; Ansong ve Gyansar, 2012; Rodrigues vd., 2012; Barmaki, 2015; Homan, 2015); “genç nüfus” üzerine (Lusardi vd., 2010), “yetişkinler” üzerine (Worthington, 2006) araştırmalar yapılmıştır. Ayrıca, finansal okuryazarlık konusundaki standartlara yönelik ve farklı ülkelerin finansal okuryazarlık düzeylerini inceleyen araştırmalar da bulunmaktadır (Krzek ve Hradil, 2012; Nicolini vd., 2013).

Alan yazında ulusal düzeyde “üniversite öğrencileri” üzerine (Ergün vd., 2014; Alkaya ve Yağlı, 2015; Çam ve Barut, 2015; Kılıç vd., 2015; Özdemir vd., 2015; Barış, 2016, Biçer ve Altan, 2016; Coşkun, 2016; Elmas ve Yılmaz, 2016; Tuna ve Ulu, 2016, Demirkol ve Erduru, 2017) araştırmalar yapılmıştır. Ayrıca, “yetişkinler” üzerine (Temizel, 2010; Mercan vd., 2012; Fettahoğlu, 2015; Öztürk ve Demir, 2015; Gutnu ve Cihangir, 2015; Kaderli vd., 2016; Korkmaz, 2016) çalışmalar yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin finansal okuryazarlıklarının bazı değişkenlere göre incelenmesidir. İlişkilendirilen amaca yönelik aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki nasıldır?
2. Lise öğretmenlerinin finansal okur yazarlığı,
 - a) cinsiyet, b) yaş, c) ikamet, d) eğitim, e) gelir, f) branş değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

Dünya çapında değişen ekonomideki gerçeklikler ve ekonomik enstrümanlar bireyleri farklı biçimlerde etkilemektedir. Ulusal ve uluslararası ölçekte piyasa koşullarından etkilenen bireyler, bu koşullar altında finansal bilgilerini yenilemekte, yeni finansal tutum ve davranışlar geliştirmektedirler. Alan yazında finansal okuryazarlıkla ilgili farklı meslek ve yaş gruplarına yönelik birtakım araştırmaların yapıldığı fakat öğretmenlerin finansal okuryazarlığına yönelik bir araştırmanın yapılmadığı belirlenmiştir. Buradan hareketle araştırmanın eğitim sektöründe görev yapan bireylerin finansal konulardaki bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesiyle alan yazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma türlerinden biri olan betimsel bir araştırmadır. Bu araştırmalar, var olan bir durumun tespit edilebilmesi amacıyla bir grubun belli özelliklerini belirlemek için verilerin

toplanmasıdır. Araştırmanın modeli, ilişkisel tarama modelidir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden-sonuç ile ilgili ipuçları elde etmek amacıyla yapılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2017).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Kırşehir il merkezinde bulunan liselerde görev yapan lise öğretmenleri oluşturmaktadır. 2019-2020 eğitim-öğretim yılında MEB'e bağlı 19 lisede, 685 öğretmen görev yapmaktadır. Araştırmanın örnekleme, uygun örnekleme yöntemine dayanılarak seçilmiştir. Uygun örnekleme yöntemi, örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulanabilir gruplardan seçilmesini ifade etmektedir (Büyüköztürk vd., 2017). Bu kriterler baz alınarak Kırşehir il merkezindeki liselerde öğretmenlik görevini yürüten 340 lise öğretmenine görev yaptıkları liselerde kendilerine doğrudan dağıtılmıştır. Lise öğretmenlerinden 315'i araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlamış ve araştırma yürütülmüştür. Tüm katılımcılardan (%93) geri dönüş alınmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerden 127'i kadın (%40,31), 188'i erkek (59,68) öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin betimsel analiz Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin betimsel analiz

Değişken	Kategori	n	Yüzde (%)	Değişken	Kategori	n	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	127	40,30	Yaş	20-30	61	19,40
	Erkek	188	59,70		31-40	121	38,40
					41-50+	133	42,20
İkamet	İl	252	80,00	Coğrafya	51	16,20	
	ilçe	63	20,00	Kimya	64	20,30	
Eğitim	Lisans	267	84,80	Branş	Edebiyat	46	14,60
	Yüksek Lisans/Doktora	48	15,20		Matematik	40	12,70
					Muhasebe	61	19,40
Gelir	Orta	119	37,80	Meslek	53	16,80	
	Yüksek	196	62,20				
Toplam		315	100,00	Toplam		315	100,00

Cinsiyet: Araştırmanın katılımcılarındaki kadınların (n=127), %40,30 ve erkeklerin (n=188) %59,70 oranında olduğu belirlenmiştir. Erkek katılımcı sayısı, kadın katılımcı sayısına oranla daha fazladır.

Yaş: Araştırmanın katılımcılarındaki yaş düzeylerinin 20-30 yaş aralığında olanların (n=61) %19,40, 31-40 yaş aralığında olanların (n=121) %38,40, 41-50 yaş aralığında ve 50 yaşın üstünde olanların (n=133) %42,20 oranında olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılım oranlarında 40 yaş ve üstündeki yaş aralığında olanların oranının en fazla, 20-30 yaş aralığında olanların oranının ise en az orana sahip oldukları tespit edilmiştir.

İkamet: Araştırmanın katılımcılarının (n=252) %80 oranında il merkezinde, (n=63) %20 oranında ilçe merkezinde ikamet ettikleri belirlenmiştir. İl merkezinde ikamet edenlerin oranı, ilçe merkezinde ikamet edenlere göre daha fazladır.

Eğitim: Araştırmanın katılımcılarının lisans düzeyinde olanlarının (n=267) %84,80 oranında, yüksek lisans ve doktora düzeyinde olanlarının (n=48) %15,20 oranında olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılım oranlarında lisans mezunu olanların, yüksek lisans ve doktora mezunlarına göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Gelir: Araştırmanın katılımcılarındaki gelir düzeyi orta olanların (n=119) %37,80 oranında, yüksek olanların (n=196) %62,20 oranında olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılım oranlarında geliri yüksek düzeyde olanların, geliri orta düzeyde olanlara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Branş: Araştırmanın katılımcılarının branşları coğrafya (n=51) %16,20 oranında, kimya (n=64) %20,30 oranında, edebiyat (n=46) %14,60 oranında, matematik (n=40) %12,70 oranında, muhasebe (n=61) %19,40 oranında, meslek (n=53) %16,80 oranında olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılım oranlarında en fazla kimya branşının, en az ise matematik branşındaki öğretmenlerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma, iki bölümden oluşan ölçek formu şeklinde düzenlenmiştir. Araştırmanın birinci bölümünde “kişisel bilgiler”, ikinci bölümünde ise “ekonomi okuryazarlığı ölçeği” yer almaktadır. Birinci bölümde demografik durumları içeren 6 soru, ikinci bölümde ise lise öğretmenlerinin ekonomi okuryazarlıklarını içeren 33 ifade bulunmaktadır.

Bu çalışmada Gerek ve Kurt (2011) tarafından şekillendirilen, geçerlik ve güvenilirliği test edilen “Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeği” uygulanmıştır. Ölçekte ekonomi okuryazarlık düzeyi, dört alt boyuta ayrılmaktadır. Bu boyutlar: (i) “Ekonomi bilgisi”, (ii) “Ekonomik akılcılık”, (iii) “Toplumsal ekonomik yansımalar”, (iv) “Bireysel ekonomik planlama”. Ölçek, “Kesinlikle katılmıyorum.” (1) ve “Kesinlikle katılıyorum.” (5) arasında değişen ve beşli Likert tarzında bir ölçektir. Ölçekte 1-5 arasındaki değerler ekonomi okuryazarlığının düzeylerini yansıtmaktadır ve bu değerler 5’e yaklaştıkça ekonomi okuryazarlık düzeylerinin yüksek oranlarda bulunduğunu göstermektedir. Ölçeğin uygulanma aşamasında yazarlardan ölçeğin kullanım izni alınmış ve ölçeğin yetişkinler için uygulanmasına karar verilmiştir.

Çalışmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik değeri Gerek ve Kurt (2011) tarafından $\alpha=0,93$ olarak hesaplanmasına karşın Şantaş ve Demirgil (2015) tarafından $\alpha=0,92$ olarak hesap edilmiştir. Alan yazında iç tutarlılık katsayısının $\alpha=.70$ 'in üzerinde olması “iyi” olarak kabul edilmektedir. Ayırt edici geçerlik tespiti yapıldığında 33 maddenin alt grup ile üst grubun birbirinden anlamlı düzeyde ayırt edildiği sonucuna varılmıştır. Elde edilen sonuçların ölçeğin alan yazında önerilen ve kabul edilebilir aralıklara arasında olduğu tespit edilmiştir ve Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Veri Toplama Aracının Güvenirlik Analizi

Boyut ve Alt Boyutlar	İfade Sayısı	Cronbach Alpha Katsayısı
Ekonomi bilgisi	13	0,87
Ekonomik akılcılık	9	0,88
Toplumsal ekonomik yansımalar	8	0,84
Bireysel ekonomi planlama	3	0,83
Finansal okuryazarlık	33	0,92

Değişkenlerin normal dağılıma uyup uymadığı Shapiro-Wilk testi ile değerlendirilmiştir ve normal dağılıma uyan değişkenler ortalama ve standart sapma değerleri ile birlikte verilmiştir. İki grup arasındaki farkların analizinde “Bağımsız Örneklem t-Testi”, üç veya daha fazla grup arasındaki farklar için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler “Pearson Korelasyon Katsayısı” ile incelenmiştir. İstatistiksel analizler SPSS programında yapılmış ve anlamlılık düzeyi 0,05 alınmıştır.

Araştırma Etiği

Bu çalışma, etik kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar üzerinde herhangi bir etik ihlal barındıran uygulamada bulunulmamıştır. Kullanılan ölçek için yazarlardan izin alınmış, katılımcılar araştırmanın uygulama aşamasına gönüllü olarak katılmışlardır.

Bulgular

Araştırmaya katılan lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlıklarına ilişkin anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları aşağıda belirtilmektedir. Elde edilen bulgular tablolar halinde düzenlenmiş ve belli bir sıraya göre sunulmuştur.

1. Araştırmanın bu kısmında lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir ve Tablo 3’de gösterilmiştir. Bu tablo ile finansal okuryazarlığın alt boyutları arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Tablo 3: *Finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*

		Ekonomi bilgisi	Ekonomik akılcılık	Toplumsal ekonomik yansımalar	Bireysel ekonomi planlama	Finansal okuryazarlık
Ekonomi bilgisi	r	1	,407**	,608**	,288**	,644**
	p		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Ekonomik akılcılık	r		1	,592**	,414**	,493**
	p			<0,001	<0,001	<0,001
Toplumsal ekonomik yansımalar	r			1	,390**	,594**
	p				<0,001	<0,001
Bireysel ekonomi planlama	r				1	,421**
	p					<0,001
Finansal okuryazarlık	r					1
	p					

** $p < 0.01$, Pearson Korelasyon Analizi

Tablo 3’de görüldüğü üzere toplumsal ekonomik yansımalar ve ekonomi bilgisi arasında ($r=0.60$) ve ekonomik akılcılık arasında ($r=0.59$), bireysel ekonomi planlama ile toplumsal ekonomik yansımalar arasında ($r=0.39$), ekonomik akılcılık ($r=0.41$) ve ekonomi bilgisi ($r=0.28$) pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Ekonomi bilgisi, ekonomik akılcılık, toplumsal ekonomik yansımalar ve bireysel ekonomi planlama düzeyleri arasında aynı yönlü doğrusal ilişki mevcuttur.

2. Araştırmanın bu kısmında lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlık düzeyleri, a) cinsiyet, b) yaş, c) ikamet, d) eğitim, e) gelir, f) branş değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir? sorularına cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular belli bir sırada aşağıda sunulmuştur.

a) Cinsiyete göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin t-testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: *Cinsiyete göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin t-testi analizi*

	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p
Ekonomi bilgisi	Kadın	127	29,24	7,29	1,590	0,095
	Erkek	188	27,65	9,54	1,673	
Ekonomik akılcılık	Kadın	127	32,78	7,49	5,172	<0,001
	Erkek	188	27,13	10,65	5,524	
Toplumsal ekonomik yansımalar	Kadın	127	31,61	7,36	3,043	0,001
	Erkek	188	28,38	10,32	3,242	
Bireysel ekonomi planlama	Kadın	127	29,94	11,70	7,619	<0,001
	Erkek	188	20,13	10,86	7,510	
Finansal okuryazarlık	Kadın	127	124,76	24,05	1,654	0,079
	Erkek	188	119,01	33,88	1,764	

$p < 0,05$, Bağımsız Örneklem t-Testi

Kadın katılımcıların ekonomik akılcılık ($\bar{x} = 32,78$; $ss=7,49$), toplumsal ekonomik yansımalar ($\bar{x} = 31,61$; $ss=7,36$) ve bireysel ekonomi planlama ($\bar{x} = 29,94$; $ss=11,70$) düzeyi erkek katılımcılara ($20,13 < \bar{x} < 28,38$) kıyasla daha yüksektir. Kadın katılımcıların ekonomi bilgisi ($\bar{x} = 29,24$; $ss=7,29$) erkek katılımcılara ($\bar{x} = 27,65$, $ss=9,54$) kıyasla yakın düzeyde bulunmuştur. Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların ekonomik akılcılık, toplumsal ekonomik yansımalar, bireysel ekonomi planlama ve ekonomi bilgileri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir ($p < 0,05$).

b) Yaşa göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Yaşa göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin tek yönlü varyans analizi

		KT	sd	OK	F	p	Fark
Ekonomi bilgisi	Gruplar Arası	359	2	179,519			
	Grup İçi	23546,5	312	75,47	2,379	0,094	
	Toplam	23905,5	314				
Ekonomik akılcılık	Gruplar Arası	246	2	123,001			
	Grup İçi	30444,2	312	97,577	1,261	0,285	
	Toplam	30690,2	314				
Toplumsal ekonomik yansımalar	Gruplar Arası	384,2	2	192,102			
	Grup İçi	27149,7	312	87,018	2,208	0,112	
	Toplam	27533,9	314				
Bireysel ekonomi planlama	Gruplar Arası	181	2	90,485			
	Grup İçi	46436,9	312	148,836	0,608	0,545	
	Toplam	46617,9	314				
Finansal okuryazarlık	Gruplar Arası	41181,1	2	20590,54			41-50 yaş >
	Grup İçi	248822,2	312	797,507	25,819	<0,001	20-30 yaş, 31-40 yaş
	Toplam	290003,3	314				

$p < 0,05$, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların finansal okur yazarlık düzeyleri yaşlarına göre farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). 41-50 yaş grubunda olan katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyleri 20-30 veya 31-40 yaş grubunda olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Diğer ölçek puanları ise katılımcıların yaşlarına göre farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$).

c) İkamete göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin t-testi sonuçları Tablo 6'de verilmiştir.

Tablo 6: İkamete göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin t-testi analizi

	İkamet	n	\bar{x}	ss	t	p
Ekonomi bilgisi	İl	252	28,27	8,79	-,800	0,905
	İlçe	63	28,41	8,52	-,780	
Ekonomik akılcılık	İl	252	29,30	9,92	-2,065	0,699
	İlçe	63	29,84	9,83	-2,001	
Toplumsal ekonomik yansımalar	İl	252	29,39	9,36	-2,600	0,261
	İlçe	63	30,87	9,36	-2,509	
Bireysel ekonomi planlama	İl	252	23,93	12,09	-2,597	0,663
	İlçe	63	24,68	12,62	-2,645	
Finansal okuryazarlık	İl	252	122,10	30,01	1,018	0,365
	İlçe	63	118,22	31,93	1,007	

$p < 0,05$, Bağımsız Örneklem t-Testi

Katılımcıların ikamete göre il bazında ekonomi bilgisi (\bar{x} =28,27; ss=8,79), ekonomik akılcılık (\bar{x} =29,30; ss=9,92), toplumsal ekonomik yansımalar (\bar{x} =29,39; ss=9,36), bireysel ekonomi planlama (\bar{x} =23,93; ss=12,09) ve ilçe bazında ise ekonomi bilgisi (\bar{x} =28,41; ss=8,52), ekonomik akılcılık (\bar{x} =29,84; ss=9,83), toplumsal ekonomik yansımalar (\bar{x} =30,87; ss=9,36), bireysel ekonomi planlama (\bar{x} =24,68; ss=12,62) olarak bulunmuştur. Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların finansal okuryazarlıkları ikamete göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

d) Eğitime göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin t-testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Eğitime göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin t-testi analizi

	Eğitim düzeyi	n	\bar{x}	ss	t	p
Ekonomi bilgisi	Lisans	267	28,44	8,60	,437	0,494
	Yüksek lisans/Doktora	48	27,50	9,42	,445	
Ekonomik akılcılık	Lisans	267	29,43	9,89	,774	0,916
	Yüksek lisans/Doktora	48	29,27	9,95	,856	
Toplumsal ekonomik yansımalar	Lisans	267	29,78	9,34	,123	0,677
	Yüksek lisans/Doktora	48	29,17	9,59	,124	
Bireysel ekonomi planlama	Lisans	267	23,94	12,13	3,320	0,625
	Yüksek lisans/Doktora	48	24,88	12,57	3,815	
Finansal okuryazarlık	Lisans	267	121,77	30,53	-,496	0,545
	Yüksek lisans/Doktora	48	118,88	29,81	-,498	

$p<0,05$, Bağımsız Örneklem t-Testi

Katılımcıların lisans eğitimine göre ekonomi bilgisi (\bar{x} =28,44; ss=8,60), ekonomik akılcılık (\bar{x} =29,43; ss=9,89), toplumsal ekonomik yansımalar (\bar{x} =29,78; ss=9,34), bireysel ekonomi planlama (\bar{x} =23,94; ss=12,13) ve yüksek lisans/doktora eğitimi ise ekonomi bilgisi (\bar{x} =27,50; ss=9,42), ekonomik akılcılık (\bar{x} =29,27; ss=9,95), toplumsal ekonomik yansımalar (\bar{x} =29,17; ss=9,59), bireysel ekonomi planlama (\bar{x} =24,88; ss=12,57) olarak bulunmuştur. Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların finansal okuryazarlıkları eğitime göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

e) Gelire göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin t-testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Gelire göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin t-testi analizi

	Gelir düzeyi	n	\bar{x}	ss	t	p
Ekonomi bilgisi	Orta	119	27,79	9,31	,685	0,436
	Yüksek	196	28,60	8,36	,643	
Ekonomik akılcılık	Orta	119	27,94	10,61	,105	0,047
	Yüksek	196	30,30	9,33	,105	
Toplumsal ekonomik yansımalar	Orta	119	27,94	10,11	,417	0,013
	Yüksek	196	30,74	8,74	,409	
Bireysel ekonomi planlama	Orta	119	21,82	11,51	-,489	0,009
	Yüksek	196	25,46	12,40	-,477	
Finansal okuryazarlık	Orta	119	123,56	31,19	,607	0,310
	Yüksek	196	119,97	29,90	,617	

$p<0,05$, Bağımsız Örneklem t-Testi

Katılımcıların yüksek gelir düzeyine göre ekonomik akılcılık (\bar{x} =30,30; ss=9,33), toplumsal ekonomik yansımalar (\bar{x} =30,74; ss=8,74), bireysel ekonomi planlama (\bar{x} =25,46; ss=12,40) ve orta düzey gelire

göre ekonomik akılcılık ($\bar{x} = 27,94$; $ss=10,61$), toplumsal ekonomik yansımalar ($\bar{x} = 27,94$; $ss=10,11$), bireysel ekonomi planlama ($\bar{x} = 21,82$; $ss=11,51$) düzeylerine kıyasla daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Ekonomi bilgisi orta düzey geliri olanlar ($\bar{x} = 27,79$; $ss=9,31$) ile yüksek olanlar ($\bar{x} = 28,60$; $ss=8,36$) olarak bulunmuştur. Bu ölçek puanları ise gelir düzeyine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

f) Branşa göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Branşa göre lise öğretmenlerinin finansal okuryazarlığına ilişkin tek yönlü varyans analizi

		KT	sd	OK	F	p	Fark
Ekonomi bilgisi	Gruplar Arası	2470,42	5	494,085	7,123	<0,001	Coğrafya, Edebiyat, Matematik, Meslek, Muhasebe> Kimya
	Grup İçi	21435,12	309	69,369			
	Toplam	23905,54	314				
Ekonomik akılcılık	Gruplar Arası	783,23	5	156,645	1,618	0,155	
	Grup İçi	29906,94	309	96,786			
	Toplam	30690,17	314				
Toplumsal ekonomik yansımalar	Gruplar Arası	1048,42	5	209,684	2,446	0,051	
	Grup İçi	26485,47	309	85,713			
	Toplam	27533,89	314				
Bireysel ekonomi planlama	Gruplar Arası	1091,49	5	218,299	1,482	0,195	
	Grup İçi	45526,36	309	147,335			
	Toplam	46617,85	314				
Finansal okuryazarlık	Gruplar Arası	18357,63	5	3671,525	4,176	<0,001	Matematik, Meslek> Kimya
	Grup İçi	271645,70	309	879,112			
	Toplam	290003,32	314				

$p<0,05$, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların ekonomi bilgisi ve finansal okuryazarlık düzeyleri branşlarına göre farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Coğrafya, edebiyat, matematik, meslek veya muhasebe branşına sahip olan katılımcıların ekonomi bilgisi kimya branşına sahip olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Matematik veya meslek branşına sahip olan katılımcıların finansal okuryazarlıkları kimya branşına sahip olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir.

Sonuç

Lise öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre finansal okuryazarlıkları incelendiğinde; kadın öğretmenlerin finansal okuryazarlıkları, erkek öğretmenlerin finansal okuryazarlıklarından daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç bazı araştırmacılarının bulgularıyla örtüşmekte olup (Wagland ve Taylor, 2009; Homan, 2015, Elmas ve Yılmaz, 2016), bazı araştırmacıların bulgularına göre ise farklılaşmaktadır (Chen ve Volpe, 1998; Worthington, 2006; Krizek ve Hradil 2012; Ergün vd., 2014; Kılıç ve vd., 2015; Barış, 2016, Tuna ve Ulu, 2016).

Araştırmada yaş değişkeni incelendiğinde; lise öğretmenlerin yaşlarına göre finansal okuryazarlık düzeylerinin değiştiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin yaş ortalamaları yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeyleri de yükselmektedir. Bu sonuçlar, bazı araştırmalarda belirtilmiştir (Chen ve Volpe, 1998; Worthington, 2006; Ansong ve Gyansore, 2012; Tuna ve Ulu, 2016). Bu durum aynı zamanda bireylerin yaşları ilerledikçe tecrübelerinin artması, gelir düzeylerinin yükselmesine bağlı olarak satın alma güçlerinin de artmasıyla açıklanabilir.

Araştırmaya katılan lise öğretmenlerinin eğitim düzeylerinin finansal okuryazarlığa etkisi incelendiğinde; eğitim düzeyleri arasında farklılık tespit edilememiştir. Aynı sonuçlar, lise öğretmenlerinin yerleşim yerlerine göre de geçerli bulunmuştur. Başka bir deyişle, lise öğretmenlerinin ikametleri, finansal okuryazarlıklarını etkilememektedir.

Araştırma kapsamında yer alan lise öğretmenlerinin branşlarına göre değerlendirme yapıldığında; ekonomi bilgisi ve finansal okuryazarlık düzeylerinin branşlarına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Coğrafya, edebiyat, matematik, meslek veya muhasebe branşına sahip olan katılımcıların ekonomi bilgisi düzeyleri kimya branşına sahip olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Matematik veya meslek branşına sahip olan katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyleri kimya branşına sahip olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Bu durum, mesleki yeterlilik ve bireysel ilgi alanları ile ilişkilendirilebilir.

Araştırmaya katılan lise öğretmenlerinin ekonomik akılcılık, toplumsal ekonomik yansımalar ve bireysel ekonomi planlama düzeyleri gelir düzeylerine göre farklılık göstermiştir ve yüksek gelir düzeyindeki lise öğretmenlerinin orta gelir düzeyindeki öğretmenlere kıyasla finansal okuryazarlıklarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, daha önce yapılan bir araştırma sonucundan farklıyken (Homan, 2015), bazı araştırma sonuçlarında ise benzerlik bulunmuştur (Worthington, 2006; Ergün ve vd., 2014). Ayrıca, bu sonuçlar öğretmenlerin düzenli gelir elde etmeleri ve bireysel bütçeleme davranışını gelirlerine göre düzenlemeleri ile açıklanabilir.

Lise öğretmenlerinin ekonomi bilgisi, ekonomik akılcılık, toplumsal ekonomik yansımalar ve bireysel ekonomi planlama düzeyleri arttıkça finansal okuryazarlık düzeylerinin arttığı belirlenmiştir. Alan yazında yapılan çalışmalarda bu kanıtı güçlendirmektedir (Öztürk ve Demir, 2015; Korkmaz, 2016). Bu bağlamda, öğretmenlerin finansal okuryazarlıkları ile ilgili yapılan çalışma sayısının artırılması önerilebilir. Küresel dünyanın gereklerine uygun olarak, temel bir yaşam becerisi olarak nitelendirilen finansal okuryazarlığa yönelik öğretmenlere eğitimler verilebilir, birtakım etkinlikler gerçekleştirilebilir. Çeşitli kurum, kuruluşların yanı sıra sivil toplum kuruluşları ile iş birliğine gidilerek, çeşitli tür ve seviyelerde eğitim programları düzenlenebilir.

Kaynakça

- Alkaya, A. ve Yağlı, İ. (2015). Finansal okuryazarlık-f finansal Bilgi, davranış ve tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 585-599.
- Ansong, A. and Gyansare, M. A. (2012). Determinants of University working-students' financial literacy at the University of Cape Coast, Ghana. *International Journal of Business and Management*. 7(9), 126-133.
- Barış, S. (2016). Finansal okuryazarlık ve bütçeleme davranışı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3(2), 13-38.
- Barmaki, N. (2015). *Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi örneği*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Biçer, E. B. and Altan, F. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık ile ilgili tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Aralık. 20(4), 1501-1517.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. U., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A.

- Chen, H. and Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.
- Coşkun, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal davranış ve tutumlarının belirlenmesi: Finansal okuryazarlık algıları üzerine bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(7), 2247-2258.
- Cude, B., Lyons, A.C. and Lawrence, F.C. (2006). College students and financial literacy: What they know and what we need to learn. *Proceedings of the Eastern Family Economics and Resource Management Association*, 102-109.
- Çam, A. V. ve Barut, A. (2015). Finansal okuryazarlık düzeyi ve davranışları: Gümüşhane Üniversitesi önlisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 63-72.
- Elmas, B. ve Yılmaz, H. (2016). Finansal okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir çalışma. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 115-140.
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 847-864.
- Fatoki, O. (2014). The financial literacy of non-business university students in South Africa. *International Journal of Education and Science*, 7(2), 261-267.
- Fettahoğlu, S. (2015, Temmuz). Hane halkının finans eğitimi ve finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine Kocaeli’nde bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 101-115.
- Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER). (2017). <https://www.paradurumu.com/butce/foder-ve-visaturkiyenin-finansal-okuryazarlik-haritasini-cikardi-haberi-3629> bağlantı adresinden 03.03.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Gerek, S. ve Kurt, A. A. (2011). Ekonomi okuryazarlığı ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 59-73.
- Gökmen, H. (2012). *Finansal okuryazarlık*. İstanbul: Hiperlink.
- Gutnu, M. M. ve Cihangir, M. (2015). Finansal okuryazarlık: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi personeli üzerinde bir araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(10), 415-424.
- Hilgert, M. A. and Hogarth, J. M. (2003). Household financial management: The connection between knowledge and behaviour. *Federal Reserve Bulletin*. 89. 309-322.
- Homan, H. S. (2015). *Comparative study of student financial literacy and its demographic factor*. First International Conference on Economics and Banking (ICEB-15), Atlantis Press. 106-111. https://www.teb.com.tr/upload/PDF/aile%20akademisi%20erisim%20endeksi%20raporu/foe_endeks_rapor_2013.pdf bağlantı adresinden 05.03.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Mandell, L. (2006, Ağustos). Financial Literacy: If It’s so Important, Why Isn’t it Improving? *Networks Financial Institute Policy Brief*. Page 11.
- Kaderli, Y., Gümüş, U.T. ve Danışman, E. (2016). Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Türk Silahlı Kuvvetleri emekli personeli üzerinde bir araştırma. *Finans ve Bankacılık Çalışmaları Dergisi*, 5(5), 52-70.

- Kılıç, Y., Ata, H.A. ve Seyrek, İ. H. (2015). Finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 22, 129-150.
- Korkmaz, S.S. (2016). *Finansal tüketicilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin ölçülmesi: Giresun ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Krizek, T. J. and Hradil, I. (2012). Standart in financial literacy for university students: Methodology and empirical evidence. *International Journal of Business and Social Research*, 2(7), 21-32.
- Lusardi, A. (2008). Financial literacy: An essential tool for informed consumer choice? *National Bureau of Economic Research*, NBER Working Paper No. 14084, 1-30.
- Lusardi, A., Mitchell, O. S. and Curto, V. (2010). Financial literacy among the young. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 358-380.
- Mercan, N., Oyur, E., Altınay, A. ve Aksanyar, Y. (2012). Ekonomi okuryazarlığına yönelik ampirik bir araştırma. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 4(2), 109-118.
- Nicolini, G., Cude, B.J. and Chatterjee, S. (2013). Financial literacy: A comparative study across four countries. *International Journal of Consumer Studies*, 37(6), 689-705.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2016). <https://tedmem.org/memnotlari/degerlendirme/temel-bir-yasam-becerisi-finansal-okuryazarlikbaglantı adresinden> 05.03.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). *Launch of the OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy*. 5 Mart 2022 tarihinde <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adultfinancial-literacy-presentations.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2012). *PISA 2012 results: Students and money: Financial literacy skills for the 21st century (Volume VI)*. PISA, OECD Publishing.
- Özdemir, A., Temizel, F., Sönmez, H. ve Er, F. (2015). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığı: Anadolu Üniversitesi Türkiye için bir vaka çalışması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(24), s.97.
- Öztürk, E. ve Demir, Y. (2015, Ekim). Finansal okuryazarlık ve para yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personel üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. s.113.
- Remund, D.L. (2010). Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), s. 279
- Rodrigues, C.S., Vievira, F.D., Amaral, A. and Martins, F.V. (2012). Financial Literacy of University Students. <http://hdl.handle.net/1822/21813>.
- Sermaye Piyasası Kurulu (2012). <https://www.spk.gov.tr/Duyuru/Dosya/20121116/0baglantı adresinden> 04.03.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Sermaye Piyasası Kurulu (2014). <https://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/1076baglantı adresinden> 05.03.2022 tarihinde erişilmiştir.

Şantaş, F. ve Demirgil, B. (2015). Ekonomi okuryazarlığı düzeyinin tespitine ilişkin bir araştırma. *Akademik Bakış Dergisi*, 48, 46-60.

Temizel, F. (2010). *Mavi yakalılarda finansal okuryazarlık*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

Tuna, G. ve Ulu, M.O. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16, 128-141.

Türkiye Ekonomi Bankası (2016). www.teb.com.tr adresinden alınmıştır. PDF/upload/aile%20akademisi%20erisim%20endeksi%20raporu/2016_finansal_okuryazarlik_ve_endeksi_raporu.pdf bağlantı adresinden 02.03.2022 tarihinde erişilmiştir.

Wagland, S.P. and Taylor, S. (2009). When it comes to financial literacy, is gender really in issue? *Australasian Accounting Business and Finance Journal*,3(1), 13-25.

Worthington, A.C. (2006). Predicting financial literacy in Australia. *Financial Services Review*, 15(1), 59-79.